

A járatrendszer kapuja

A világörökségi helyszín talán legismertebb felszíni pontja a Baradla-barlang bejárata felett emelkedő, messziről is jól látható, hatalmas sziklafal. A fal aljában nyíló barlangbejárat ősidők óta vonzza a kíváncsiskodókat, látogatókat

A Földgömb Hungarikum-cikksorozatának támogatói:

Egyetemes értékek

A világörökségi cím elnyerésének sikere nem egy-egy barlang kiemelkedő szépségében vagy egyedülállóságában rejlik, hanem olyan egyetemes értékek jelenlétében, melyek világviszonylatban is ritkaságnak számítanak. A felszín alatti világ sokféleségének, változatos formakincseinek, összetett létrejöttének, bonyolult hidrológiai összefüggésekkel működő barlangrendszerének köszönhetően az Aggteleki- és a Szlovák-karszt a mérsékelt övi, közép-hegységi karsztosodás egyik legkiemelkedőbb és legkomplexebb képviselője.

A világ karsztjainak többségén hasonló képződési körülmények között keletkezett, egyazon barlangtípus képviselőit találjuk meg, ezzel ellentétben itt egyetlen karszterületen belül a különbözőképp létrejött barlangtípusok igen széles skálája van jelen. A klasszikus, hideg vizes karsztbarlangokon – pl. víznyelő- és forrásbarlangokon – túl igen jelentős természeti értéket képviselnek az Esztramos-hegy karsztvízszint alatti oldással keletkezett, különleges ásványkiválásokat felvonultató barlangjai. Egy sajátos, máig tisztázatlan kialakulású barlangtípus képviselői a függőleges aknabarlangok, vagyis zombolyok, melyek nagy számban megtalálhatók a határ mindkét

AZ AGGTELEKI- ÉS A SZLOVÁK-KARSZT FELSZÍN ALATTI VILÁGA

▷ SZÖVEG: BORZSÁK SAROLTA | FÉNYKÉP: EGRI CSABA

Nem elég, hogy az ország egyik legtávolabbi szegletében, de ott is mélyen a föld alatt rejtőzik hazánk máig egyetlen, tisztán természeti világörökségi helyszíne. A határ által kétváltásztott, de földrajzilag egységes Gömör–Tornai-karsztvidék felszín alatti világa az „Aggteleki- és a Szlovák-karszt barlangjai” néven 1995-ben UNESCO Világörökség-helyszín lett. Amikor 2012-ben valamennyi hazai világörökségi helyszínünk automatikusan bekerült a Hungarikumok Gyűjteményébe, a Gömör–Tornai-karsztvidék se maradhatott le...

Cseppkővilág

A Baradla-barlang főága több mint 7 km hosszan kanyarog a föld alatt Aggtelek és Jósvaló között. A felszín alatti folyómeder ezernyi, változatos színű, formájú és méretű cseppkőképződményt rejt

Évszázados feltárás

A 100 méteres mélységű Almási-zsomboly a karszterület egyik leglátványosabb aknabarlangja, alján a felszínről beszivárgó víz által kialakított, gyönyörű cseppkőlefolyással. Ez az egyik legkorábban megismert zsombolyunk, aknáiba már 1927-ben, a barlangkutatók hőskorában sikerült leereszkedni

Vonzó mélység

Az országhatár által kettéosztott Alsó-hegyen néhány négyzetkilométeres területen közel száz, függőleges aknabarlang, vagyis zsomboly nyílik. Az impozáns bejáratú Vecsembükki-zsomboly 234 méteres mélységével sokáig hazánk legmélyebb barlangjának számított

oldalán. A karszterületen a Dobsinai- és a Szilicei-jégbarlang esetében barlangi jégfelhalmozódás is tetten érhető. Ez utóbbi a mérsékelt öv legalacsonyabb tengerszint feletti magasságban nyíló jegesbarlangja, és ez is nagy súllyal szerepelt a világörökségi cím odaítélésében.

Szintén a karszt egyetemes értékei közé számít az itt kialakult, felszín alatti élővilág. Nemcsak a mindenki számára jól ismert és könnyen észrevehető denevéreket sorolhatjuk ide, de azokat az alacsonyabbrendű gerinctelen fajokat is, melyeknek több, csak itt megtalálható faja is él a felszín alatt (pl. szemercsés vakászká, aggteleki vakbolharák).

A karszterület barlangjai közül magasan kiemelkedik a két országot föld alatt is összekötő Baradla–Domica-barlangrendszer, melynek óriási méretei, egyedülálló szépsége és rendkívüli cseppkőgazdagsága már a régi korok látogatóit is lenyűgözte. Bejárata ősidőktől kezdve nyitva állt, így nem meglepő, hogy már az őskor embere is bemerészkedett – akár több kilométernyi távolságra is. A Baradlán kívül több mint 50 további barlangból kerültek elő olyan régészeti leletek, melyek a barlangok menedékként, lakhelyként vagy éppen kultikus helyként való használatát bizonyítják.

A barlangok természettudományos és történelmi értékei már a 16. századtól kezdve felkeltették az utazók, kutatók, tudósok figyelmét. Ennek nyomán pedig további olyan egyetemes értéknek számító leírások, térképek, tudományos munkák jöttek létre, me-

lyek világszinten egyedülállónak számítanak. A speleológia, vagyis a barlangtan tudományának világszinten is legkorábbi dokumentumai kapcsolódnak a térséghez. Ilyen pl. a Baradla 1549-ből származó első leírása, Bucholtz György természetkutató Szilicei-jégbarlangot leíró műve és térképe, vagy Vass Imre Baradlát ábrázoló, szemet gyönyörködtető térképe. Szintén óriási tudománytörténelmi jelentősége van Dudich Endre biospeleológus 20. század első évtizedeiben működő föld alatti laboratóriumának, amivel a felszín alatti élővilág megismerésének alapjait tette le.

Érintetlenség

Természeti értékek tekintetében a világörökségi listára való felkerülés egyik legfontosabb kritériuma a helyszín érintetlensége. Mivel a karsztvidéken húzódó barlangjáratoknak alig 1%-ában zajlott bármiféle kiépítés, átalakítás, így megvalósul a felszín alatti világ viszonylagos érintetlensége. Mindezeket túl az is döntő szempont, hogy a terület jövőbeni védelme és sértetlen fennmaradása hosszú távon is biztosított.

BORZSÁK SAROLTA
GEOGRÁFUS, HIDROLÓGUS,
KÖZEL 30 ÉVE FOGLALKOZIK
BARLANGKUTATÁSSAL

EGRI CSABA
BARLANGKUTATÓ,
A 3D BARLANGI FOTÓSOKEKAT
TÖMÖRÍTŐ LA SALLE
NEMZETKÖZI CSOPORT TAGJA